7/1453 -3-

331

T. C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Çalışma Genel Müdürlüğü
Çalışan Çocuklar Bölümü

SAYI : B.13.0.ÇGM.0.11.00.04 2423 005651 01 MART 2000
KONU: Soru önergesi cevabı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 22.02.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1453-4216/10125 sayılı yazısı

İlgi yazı ekinde alınan Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR'ın Çocuğun Çalışma Yaşamında Korunması için Ülkemizin imzaladığı ILO Sözleşmelerine ve Çocuk Haklarına dair sözleşmeye uyarlılığı sağlanmak üzere ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Bu çalışmalarda TİSK, TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve TESK gibi kurumlarla işbirliği yapılmaktamıdır? Konusundaki yazılı soru önergesi Bakanlığımızca değerlendirilmiş olup hazırlanan cevap metni yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan

7/145332 -4-

ÜLKEMİZDE ÇOCUĞUN ÇALIŞMA YAŞAMINDA KORUNMASI, İMZALADIĞIMIZ ILO SÖZLEŞMELERİ, ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

I-ILO/IPEC PROJELERİ

Çocukların çalışma yaşamında korunması konusu Cumhuriyetin ilk yıllarından beri ele alınmış ve yasalarda düzenlemeler yapılmış ve pek çok ILO Sözleşmesi imzalanmıştır. Ancak bütün bunlara rağmen küçük yaştaki çocukların giderek daha fazla sayıda ve kötü koşullarda çalışma yaşamına katıldıkları gözlenmiştir. ILO' da ki çalışmalara paralel olarak ülkemizde de 1992 yılından beri ILO'nun Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslar arası Programına (IPEC) katılmıştır.

Çocuk çalışmasının başta yoksulluk olmak üzere, pek çok kültürel, sosyal nedeni vardır. Açıktır ki nedeni pek çok etmene dayanan bu sorunun çözümü de çok taraflı olacaktır. Bu da bir çok kurumun, devletin, sosyal tarafların ve gönüllü kuruluşların aynı hedefe doğru belirlenmiş bir Ulusal Politika çerçevesinde ve Ulusal Eylem Programı uyarınca uyum içinde çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Sonuca ulaşabilmek için uzun erimli ve kısa erimli hedefler belirlenmiştir. Buna göre; ülkemizde çocuk işçiliğinin tümüyle sona erdirilmesi uzun erimli hedefi olarak benimsenmiş, kısa erimli hedef olarak ise;

- **Çocukların çalışmaya başlama yaşının yükseltilmesini,**
- **Çocukların istismar edildiği ve sömürüldüğü ve çocukların çalışmasına izin verilemeyecek sektörlerde çocuk işçiliğini önlemeyi**
- **Çocukların çalışmaya devam ettikleri sektörlerde korunmalarını sağlamayı benimsemiştir.**

Ülkemiz de IPEC programına ilk katılan 6 ülkeden biridir. Bu çalışmalarda ilk aşama olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Çalışan Çocuklar Bölümü oluşturulmuş, İş Müfettişleri Çalışan çocuklar konusunda özel eğitime tabi tutulmuş, çocuk işçiliği ile mücadele ve çalışan çocukların koşullarının iyileştirilmesi konusunda işçi, işveren, usta, çocuklara eğitim verme, kurumlararası işbirliği geliştirme, iletişim ve eğitim teknikleri konusunda eğitilmişlerdir. Aynı zamanda sosyal taraflar olan TÜRK-İŞ, TİSK, TESK bu çalışmalara katılmış, kırsal kesimde Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV), sokakta çalışan çocuklar konusunda Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Çıraklar konusunda Milli eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, sokakta çalışan çocuklara meslek edindirme çalışmaları için MEKSA, çalışan çocuklara sağlık modeli geliştirmek için Fişek Enstitüsü vb kurumlar çalışmalara başlamışlar, DİE tarafından da 6-14 yaş arası çalışan çocuklara ait veriler elde etmek üzere ülke çapında anket uygulaması yapılmıştır. Bu çalışmalara bugün DİSK, HAK-İŞ, Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü, Diyarbakır Valiliği, GAP idaresi, Yalova Valiliği, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumunun da aralarında bulunduğu pek çok kuruluş katılmıştır. Bugün ülkemizde bu alanda uygulanan proje sayısı 80 civarındadır.

Ayrıca çocuk işçiliğinin etkin bir biçimde denetlenmesini sağlamak üzere bir Kanun taslağı hazırlanmaktadır.

Tüm bu kuruluşlar arası işbirliğini ve bilgi alışverişini sağlamak üzere Danışma Kurulları toplantıları yapılmaktadır.

Ülkemizde uygulanacak ILO/IPEC projelerinin ülke politikası açısından uygunluğuna karar vermek üzere Bakanlığımız Müsteşar Yrd. Başkanlığında, ÇSGB Çalışma Genel Müdürü, Yurt Dışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürü, İş Teftiş kurul Başkanı, Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürü, İlköğretim Genel Müdürü, TİSK Genel Sekreteri, TESK Temsilcisi, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, gönüllü kuruluş temsilcisi olarak

TKV temsilcisi, Öğretim görevlisinin üyesi bulundukları Ulusal Yönlendirme Komitesi oluşturulmuştur.

Projeler, başlangıçta kurumsal yapı oluşturmak yanı sıra ağırlıklı olarak her kurumun kendi çalışma alanındaki çalışan çocuklara ait ayrıntılı veriler elde etmeye, çalışan çocukların ve koşullarının profili ortaya çıkararak buna uygun eylem politikası geliştirmeye, model üretmeye yönelik olmuştur.

Bugüne kadar Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığı, İşçi ve İşveren Sendikaları ve Gönüllü Kuruluşlar ve Üniversitelerce kurumsal yapı oluşturma, saha araştırmaları, eğitim, duyarlılık artırma, kamuoyu oluşturma, model oluşturma, doğrudan yardım konularında 80 civarında proje yürütülmüştür. Bu çalışmalar halen devam etmektedir. Ayrıca çalışan çocuklara yönelik faaliyetler artık sadece IPEC projeleri çerçevesinde yürütülmemekte, pek çok gönüllü kuruluş, kamu kuruluşları, Üniversiteler, Belediyeler çocuk işçiliği konusunda ILO/IPEC'le ve UNICEF'le birlikte veya bağımsız olarak çalışmalar yürütmektedirler.

Çalışan çocuklar konusunda ILO-IPEC kapsamında yapılan çalışmalar

A-Koordinasyon ve İşbirliği sağlanması

1. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışan Çocuklar Bölümü

- Çalışan çocuklarla ilgili ulusal mevzuatı, imzaladığımız ILO sözleşmelerini, AB ülkelerinin mevzuatları, AB direktifi ve diğer uluslar arası standartları ve 8 yıllık deneyimleri gözden geçirerek, sosyal tarafların (işçi işveren kuruluşları) ve ilgili diğer kurum ve kuruluşların da görüşlerini alarak çalışan çocukları koruyucu mevzuat hazırlamak.
- Danışma Kurulu toplantıları düzenlemek.(7 danışma kurulu toplantısı yapılmıştır.)
- Çocuk işçiliği konusunda dokümantasyon merkezi oluşturmak.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde çalışan çocuklar konusunda eğitim programları düzenlemek.
- İşveren, usta ve çalışan çocuklar için duyarlık arttırıcı programlar düzenlemek.
- Bölge toplantıları düzenlemek
- Ülkemizde uygulanacak olan ILO/IPEC programlarının ülkemiz politikasına uygunluğuna karar verecek olan ve Bakanlığımız, ilgili bakanlık temsilcileri ile sosyal tarafların temsilcilerinden oluşan Ulusal Yönlendirme Komitesinin sekreteryasını yürütmek

B- Araştırma, Duyarlılık Artırma ve Kamuoyu Oluşturma Çalışmaları

1-Devlet İstatistik Enstitüsü

Çocuk İşçiliği Konusunda Ulusal Araştırma-Çocuk işçiliği konusunda durum tespiti

Çocuk İstihdamı Anketi Uygulanması(1994, 1999)

- Türkiye'de çocuk istihdamı konusunda veri tabanı oluşturmak ve verileri analiz ederek öncelikleri saptamak.
- Saptanan veri ve öncelikleri yayınlamak.

Çalışan Çocuklar Semineri

Devlet İstatistik Enstitüsünün Ekim 1994 tarihinde uyguladığı 6-14 yaş grubu çocuklarla ilgili anket sonuçlarını ve Türkiye'de bu kapsamda yapılmış olan diğer çalışmaları değerlendirmek amacıyla bir seminer düzenlemek.

2- İnsan Kaynakları Geliştirme Vakfı

Çocuk İşçilerin Korunma Sistemini Geliştirmek İçin İlköğretim Müfettişleri İle İşbirliği

Çocuk işçilerin korunma sistemini geliştirmek amacıyla ilköğretim müfettişleri ile işbirliği sağlamak için bir ön değerlendirme toplantısı düzenlemek.

İlköğretim Müfettişlerinin Çocuk İşçiliği Konusunda Bilgilendirilmesi

- İstanbul İlköğretim Müfettişler Kurulunda görev yapan tüm müfettişleri çalışan çocuklar konusunda bilgilendirmek ve sorunları tanımalarını ve çözüm önerileri üretmelerini sağlamak.
- Müfettişlerin ilköğretim sistemi içindeki etkin, eğitici, denetleyici ve değerlendirici rollerinden yararlanarak, çalışan çocuklar konusunda eğitim ve öğretim sisteminin duyarlığını geliştirmek ve çocukların desteklenmesini sağlamak.

İlköğretim Okul Müdürlerinin Çocuk İşçiliği Konusunda Bilgilendirilmesi

- İlköğretim müdürleri, okul aile birliği, yerel idare ve gönüllü kuruluşların çocuk işçiliği konusundaki duyarlıklarını geliştirmek.

3- Türkiye Endüstri İlişkileri Derneği

Endüstri İlişkileri Açısından Türkiye'de Küçük İşyerlerinde Çalışan Çocuklar Semineri

- Endüstri ilişkileri açısından Türkiye'de küçük işyerlerinde çalışan çocuklar konusunda duyarlık geliştirmek amacıyla hükümet, işveren ve işçi kuruluşları ve üniversitelerin katıldığı bir seminer düzenlemek ve sonuçlarını yayınlamak.

Mr. Liemt'in Türkiye'deki Endüstri İlişkileri Konferansına Davet Edilmesi

- Mr. Liemt'i Türkiye'deki Endüstri İlişkileri Konferansına konuşmacı olarak davet etmek.

4- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA)

MEKSA Öğretmenlerinin Eğitimi

- MEKSA öğretmenlerini çalışma hukuku, iş sağlığı, çırak eğitiminde öğretmen ve öğrenci ilişkileri, eğitici ve usta nitelikleri konusunda eğitmek.

5-Üniversiteler

- Üniversite ile çalışan çocuklar arasında köprü oluşturmak.
- Üniversitedeki öğrenci ve akademik - idari personelin çocuk işçiliği konusundaki duyarlığını arttırmak.
- Çalışan çocukların psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak.
- Bilkent Üniversitesi Öğrenci Dekanlığı Bünyesinde Çocuk İşçiliği Birimi Kurulması
- Üniversitelerde çocuk işçiliği konusundaki duyarlığı arttırmak. (Boğaziçi Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Başkent Üniversitesi
- Ulusal fotoğraf sergisi
- Kartpostal Basılması
- Türkiye'de hazırlanmış olan "Çalışan Çocuklar" adlı sergiyi Cenevre'ye göndererek; konu hakkında uluslararası duyarlık kazandırmak için mini projeler yapılmıştır.

Tayland Çalışma Bakanlığı İçin Video Kasetlerinin Çoğaltılması

- İstanbul ayakkabıcılık sektöründe çalışan çocukların çalışma koşulları ve ilişkileri konusunda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurumu tarafından hazırlanan video filmini Fransızca'ya çevirmek.

7/1453

335-7-

ÇOCUKLARIN ÇALIŞTIKLARI SEKTÖRLERE GÖRE YAPILAN ÇALIŞMALAR

A-Sanayide çalışan çocuklarla ilgili çalışmalar

DEVLET

1-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı - İş Teftiş kurulu Başkanlığı

İş Müfettişlerinin Çalışan Çocuklara Konusunda Eğitimi

- Çalışan Çocuklar konusunda İş Müfettişlerini eğitmek.
- İş Müfettişlerinin yapacağı araştırmalar ve saptamalar ışığında kesinlikle çocuk çalıştırılmaması gereken alanları belirlemek ve bu konuda önlemler almak.
- İş Müfettişlerinin yapacağı araştırmalar ve saptamalar ışığında çocukların çalışmasının önlenemediği alanlarda ise çalışma koşullarının iyileştirilmesini sağlamak.
- Çalışan çocukların çalışma koşullarının iyileştirilmesi amacıyla işveren, usta ve çalışan çocukların konu hakkında bilgilendirilmesi

Kimyasalların Çalışan Çocuklar Üzerindeki Etkisi

- Deri işkolunda (ayakkabı, saya, saraciye, deri konfeksiyon) çalışan ve 15 yaşın altında olan toplam 250 çocuğun bu sektörde kullanılan yapıştırıcılar içinde bulunan hegzan ve heptandan etkilenme düzeylerini tespit etmek, koşulların iyileştirilmesi için önerilerde bulunmak ve çocukları sağlık kuruluşlarına sevk etmek.

İş Müfettişlerinin Eğitilmiş Müfettişler Tarafından Çocuk İşçiliği Konusunda Duyarlıklarının Arttırılması

- İş müfettişlerini çalışan çocuklar konusunda eğitmek ve eylem programına katılmış iş müfettişlerinin konuyu diğer iş müfettişlerine aktarmasını sağlamak.
- İş Müfettişlerini çalışan çocuklar konusunda eğitmek.
- İş Müfettişlerinin yapacağı araştırmalar ve saptamalar ışığında kesinlikle çocuk çalıştırılmaması gereken alanları belirlemek ve bu konuda önlemler almak.
- İş Müfettişlerinin yapacağı araştırmalar ve saptamalar ışığında çocukların çalışmasının önlenemediği alanlarda ise çalışma koşullarının iyileştirilmesini sağlamak.
- Çalışan çocukların çalışma koşullarının iyileştirilmesi için işveren, usta ve çalışan çocukların konu hakkında duyarlıklarını arttırmak.

Yapıştırıcı Üreticilerine Duyarlık Kazandırılması

- İstanbul'da yapıştırıcı üreticilerini, çözücülerin, çalışan çocukların sağlığı üzerindeki tehlikeli etkileri konusunda bilgilendirmek

Yapıştırıcı Üreticilerinin Duyarlılıklarının Arttırılması

- Yapıştırıcı üretiminde kullanılan hegzan oranının düşürülmesi
- İşverenlerin ve bazı bölgelerdeki iş müfettişlerinin duyarlıklarının arttırılması
- Konuyla ilgili kurumların koordinasyonlarının sağlanması

2. Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü

Çıraklık Eğitimindeki Öğretmenlerin Çalışan Çocuklar Konusunda Duyarlık Kazanması (İSTANBUL)

- İstanbul Çıraklık Eğitim Merkezleri öğretmenlerini çocukların çalışma koşullarının iyileştirilmesi konusunda eğitmek.

• Sistemin daha verimli ve etkili olabilmesi amacıyla İstanbul Çıraklık Eğitim Merkezleri öğretmenlerini, öğretmenlerin rolü, öğretmenlerde bulunması gerekli özellikler konusunda bilgilendirmek.

Çıraklık Eğitim Merkezleri Müdürlerinin Çalışan Çocuklar Konusunda Duyarlık Kazanmaları

• Çıraklık Eğitim Merkezleri müdürlerini çocukların çalışma koşullarının iyileştirilmesi konusunda eğitmek.

• Mesleki Eğitim, Toplumsal Statü, Psiko-Sosyal Gelişim ve İş Riskleri bakımından çıraklık eğitiminin etkinliğini saptamak.

• Çalışan çocukların eğitim fırsatlarını arttırmak.

3. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü

Zorunlu eğitim çağında olup okula devam eden ve çalışan çocukların eğitiminin desteklenmesi

Proje henüz uygulamaya konulmamıştır.

İŞÇİ SENDİKALARI

1 .Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ)

İşçi Sendikalarının Yapısının Güçlendirilmesi

• TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarda belli bir duyarlık yaratarak, kendi işkollarında çalışan çocukların sorunlarıyla aktif bir şekilde ilgilenmelerini sağlamak.

Çalışan Çocuklar ve Genç İşçilerin Sorunları ve Çözüm Yolları Ulusal Sempozyumu

• Çalışan çocuklar ve genç işçilerin sorunlarını sosyal kurum ve kuruluşlar, medya mensupları ve ilgili bakanlıklarla tartışarak tarafları ve sorumlu kişileri harekete geçirmek.

Deri Sektöründe Çalışan Çocukların Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Amacıyla TÜRK-İŞ Deri Sendikaları Çalışanlarının Eğitilmesi

• TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarda belli bir duyarlık yaratarak, kendi işkollarında çalışan çocukların sorunlarıyla aktif bir şekilde ilgilenmelerini sağlamak.

Bölge ve İl Temsilciliklerinin Eğitimi ve Eylem Komiteleri Kampanyaları

• TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcilerinin çocuk işçiliği konusundaki duyarlığını arttırmak.

• TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcilerini çocuk işçiliği konusunda eğitmek ve eylem komiteleri kampanyaları düzenlemek.

• Eylem komitelerinin gelişim ve çalışma planını oluşturmak

• Yerel idare ile çalışan çocuklar konusunda işbirliği ve koordinasyon sağlamak

• Küçük ölçekli işletmelerde çalışan çocukların çalışma koşullarını iyileştirmek

Çocuktan çocuğa eğitim Projesi

• Bursa, Adana, İstanbul, İzmir ve Ankara'da TÜRK-İŞ bölge temsilcilerinin koordinatörlüğünde çalışan çocukların eğitilmesi

2.Türkiye Hak-İş Sendikaları Konfederasyonu

Çalışan Çocuklar Sorununun Anlaşılması

• Pilot bölgelerde çalışan çocuklarla ilgili olarak sağlıklı altyapı ve veri tabanı oluşturmak.

• Oluşturulan verileri analiz edip somut ve kalıcı çözümler önermek.

Çocuk İşçiliği ile Mücadele için Bölge Eylem komiteleri oluşturmak
- Gaziantep, Karaman ve Adapazarı'nda çalışmalara başlamışlardır.
- Çocuk işçiliği ile mücadelede HAK-İŞ'in kurumsal kapasitesinin artırılması planlanmaktadır

3.Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Çocuk İşçiliği ile Mücadele için Bölge Eylem komiteleri oluşturmak
- Adana, İstanbul, Çorlu ve Denizli'de çalışmalara başlamışlardır.
- Çocuk işçiliği ile mücadelede DİSK'in kurumsal kapasitesinin artırılması planlanmaktadır

İŞVEREN SENDİKALARI VE ÖRGÜTLERİ

1- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)

İşverenlerin Duyarlılığının Arttırılması
- Sanayiindeki işverenlerin duyarlığını arttırmak.
- Küçük ölçekli sanayi işverenlerini formal çıraklık sistemi hakkında bilgilendirerek çalışan çocuklara işletmelerde ve Çıraklık Eğitim Merkezlerinde mesleki eğitim verilmesini sağlamak.

Çalışan Çocuklara İlişkin Küçük Ölçekli Metal Sanayii İşverenlerinin Duyarlılıklarının Arttırılması
- Metal sanayiindeki işverenlerin duyarlığını arttırmak.
- Küçük ölçekli sanayi işverenlerini formal çıraklık sistemi hakkında bilgilendirerek çalışan çocuklara işletmelerde ve Çıraklık Eğitim Merkezlerinde mesleki eğitim verilmesini sağlamak.

Metal Sektöründe Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Çalışan Çocukların Çalışma Şartlarının İyileştirilmesi
- Metal sektöründe faaliyet gösteren işveren ve ustaların, KOBİ'lerde çalışma ortamının iyileştirilmesi için işverenlerin konuyla ilgili bilgilerini arttırmak.
- Çalışan çocukların koşullarının iyileştirilmesi için işverenlere işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında seminerler düzenlemek.

Türkiye'de Çocuk İşçiliği" Adlı Kitabın İngilizce Basılması
- "Türkiye'de Çocuk İşçiliği" Adlı Kitabın İngilizce Basılması Türkiye'de çocuk işçiliği konusunda İngilizce yayın sayısını arttırmak.
- Yabancı ülkelerin Türkiye'deki çocuk işçiliği konusunda bilgilerini arttırmak.

İstanbul Pendik Sanayi Sitesinde çalışan Çocuklar Bürosunun Oluşturulması
- TİSK'in daha önceki projesinde İstanbul'da yürüttüğü çalışmaların kurumsallaştırılması
- Pendik Sanayi Sitesinde Çalışan Çocuklar Bürosunun kurulması

2- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)

TESK Yöneticileri İşyeri Denetleme ve Danışmanlık Grubu Üyelerinin Tanınması
- İDDG'nin çocuk işçiliği konusundaki bilgilerini ölçmek ve buna göre bir eğitim programı düzenlemek.
- TESK'in çocuk işçiliği konusunda duyarlığını arttırmak.

TESK Üyelerinin Eğitimi
- TESK alt teşkilatının yönetim, eğitim ve denetleme birimleri görevlilerini, mesleki eğitime ilişkin görev ve sorumlulukları ve eğitim uygulamalarında yapacakları konusunda eğitmek.

7/1453 -10
338

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

1. Türkiye Küçük Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü (TESAR)

Halıcılık Sektöründe Çocuk İşçilerin Rolü

- El halısı üretiminde çocuk emeğinin kullanılış biçimini anlayarak IPEC'in amaçları doğrultusunda yapılabileceklere temel oluşturacak bilgi ve gözlemleri sunmak .
- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) İşyeri Denetleme ve Danışmanlık Grupları (İDDG) İçin Eğitim Programı Geliştirilmesi ve El Kitabı Hazırlanması
- Çalışan ve meslek eğitimi gören çocukların elverişli ortamlarda ve yetkin eğiticiler tarafından yetiştirilmelerini güvence altına almak için İDDG mensuplarını eğitmek.
- Verilen eğitimle ilgili el kitabi hazırlamak ve basmak.

2- Fişek Enstitüsü

Küçük İşyerlerinde Çalışan Çocuklara Sağlık Hizmeti Sunulması

- Küçük ölçekli işletmelerde çalışan çocuklara önleyici ve tedavi edici sağlık ve sosyal hizmet sunmak.
- Küçük ölçekli işletmeler için bir sağlık hizmet modeli

Küçük İşyerlerinde Çalışan Çocuklara Sağlık Hizmeti Sunulması (Ankara, İstanbul)[1]

Küçük İşyerlerine Yönelik Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sunulması (İstanbul)[1]

Kız Çocukları Çalıştıran Küçük İşyerlerine Yönelik Sağlık ve Sosyal Hizmetler Sunulması (Denizli)

- Denizli'de küçük ölçekli işyerlerinde çalışan kız çocuklarının çalışma koşullarını iyileştirmek.
- Toplumda kız çocuklarının statüsünü arttırmak.

B-Sokakta Çalışan Çocuklar

DEVLET

1- Ankara Büyükşehir Belediyesi

Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar

- Ankara sokaklarında çalışan çocukların çalışma koşullarını iyileştirmek.
- Sokakta çalışan çocukları okullara yönlendirmek.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin sağlık ve sosyal hizmetler konusunda kapasitesini arttırmak.

Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi kurulması

- Ankara sokaklarında çalışan çocukların çalışma koşullarını iyileştirmek.
- Sokakta çalışan çocukları okullara yönlendirmek.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin sağlık ve sosyal hizmetler konusunda kapasitesini güçlendirmek.

2-GAP İdaresi-Diyarbakır Valiliği-SHÇEK

Sokakta çalışan çocukların mesleki ve temel eğitimlerinin desteklenmesi

3-Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı-Yalova Valiliği

Yalova'da çalışan çocukların psikolojik, eğitim ve sağlık yönünden desteklenmesi
• Çalışan çocuklara destek sağlanması ve onların eğitime kazandırılması için bir merkez açılacaktır.

4-Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK)

Adapazarı ve Gölcükte çalışan çocukların psikolojik, eğitim ve sağlık yönünden desteklenmesi
• Çalışan çocuklara destek sağlanması ve onların eğitime kazandırılması için Adapazarı ve Gölcük'te birer merkez açılacaktır. (Henüz uygulama başlamamıştır)

5-Çankaya Belediyesi Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi
Bu çalışma ILO/IPEC desteği dışında belediye tarafından yürütülmektedir.

SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

1- Sosyal Hizmetler Derneği

Çocuk İşçiliğinin Temel Nedenlerinden Birisi Olan İç Göç Araştırma Projesi
- Göç ve Çocuk işçiliğine ilişkin temel verilerin ortaya çıkarılması
- Konuya ilişkin saptamalara dayanarak iç göç nedeniyle çalışma yaşamındaki çocukların uzun dönemde çalışma yaşamından çekilmesi, orta ve kısa dönemde de çalışırken korunmalarına yönelik bir hizmet modelinin oluşturulması

İstanbul Sokaklarında Çalışan Çocuklara Merkezi Oluşturulmasına Yönelik Bir araştırma
- Çalışan Çocuklar Merkezi kurulmasına ilişkin araştırma yapmak

2-. Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA)

Göçmen Çocuklar İçin Mesleki Eğitim (Diyarbakır, Şanlıurfa, Gaziantep)
- Sokakta çalışan çocuklara mesleki eğitim sağlamak.
- Çalışan çocukları iş yerlerine ve Çıraklık Eğitim Merkezlerine yerleştirmek.

Diyarbakır'a İç Göçle Gelen Çalışan Çocuklar İçin Mesleki Eğitim Programı
- Sokakta çalışan çocuklara mesleki eğitim sunumu
- Mesleki eğitim verilen çocukların ÇEM'e kaydı ve işe yerleştirilmesi
- Konuyla ilgili yerel kurum ve ailelerin duyarlılığının arttırılması

C-Kırsal kesimde Çalışan Çocuklar

DEVLET-İŞVEREN-SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ

1- Türkiye Kalkınma Vakfı

Kırsal kesim çocuk işçiliğinin durum analizi

7/1453 340

Kırsal Kesimde Çalışan Çocuklar İçin Mesleki Eğitim

- Kırsal kesimde çalışan çocuklara mesleki eğitim sağlamak.
- Kırsal kesimde çalışan çocuklar için gelir getirici olanaklar yaratmak.
- Kırsal kesimde çocuk işçiliği ile mücadele için bir model oluşturmak ve yerel kaynakları harekete geçirmek.

Kırsal kesim ve ev hizmetlerinde çalışan çocuklar için mesleki eğitim

- Mesleki eğitim
- Mesleki eğitim için gelir getirici etkinlikler
- Yerel kaynakların harekete geçirilmesi

Kırsal Kesim Çocuk İşçiliği İçin Mesleki Eğitim

- Mesleki eğitim
- Mesleki eğitim için gelir getirici etkinlikler
- Yerel kaynakların harekete geçirilmesi

Kırsal Kesimde Çalışan Çocukların İlkokul Eğitimlerinin Güçlendirilmesi

- Kırsal kesimde çalışan ilkokul öğrencilerine eğitim malzemesi yardımı yapmak. (TKV, Durağan)
- Erzurumda ilköğretimi tamamlamamış kız çocuklar için açık ilköğretim programı uygulanması

2. Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği

FAO'nun Yayınladığı Çocuklara Yönelik Resimli Kitapların Türkçe'ye Çevrilmesi

- FAO'nun yayınladığı çocuklara yönelik resimli kitapları Türkçe'ye çevirerek 1000 adet basılmasını sağlamak ve ilkokullara dağıtmak. (TKV, Durağan)

3- Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)-Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV)

Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi için Çalışan Çocukların Ailelerinin Gelir Düzeyinin Artırılması

- Ailelerin kendi işlerini kurmalarına ve genişletmelerine destek olunarak çocukların çalışma yaşamından çekilmesi

D-Ev Hizmetlerinde Çalışan Çocuklar

1- İstanbul Belediyesi Kadın Eserleri Kütüphanesi Bilgi Merkezi

Ev Hizmetinde Çalışan Kız Çocukları

- Ev hizmetlerinde çalışan kız çocuklarını araştırmak.
- Ev hizmetlerinde çalışan kız çocuklarının çalışma koşullarını araştırmak.
- Ev hizmetlerinde çalışan kız çocuklarını temel eğitime kaydırmak.

1992 yılından beri IPEC projeleri kapsamında projeler yürütülmesi dışında çocuk işçiliğine karşı savaşım yürütülen çalışmalar da giderek artmaktadır.

7/1453 341

II-ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASI

Çocuk Haklarının ülkemizde uygulanması çalışmaları ülkemizde UNICEF işbirliği ile yürütülmekte ve SHÇEK tarafından koordine edilmektedir.

• Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulanmasının izlenmesi

Bu konuda yapılan çalışmalar ve hazırlanan ülke raporunda çalışan çocuklarla ilgili bölüm de yer almaktadır. Çalışan Çocuklar Bölümü ve iş müfettişleri bu çalışmalara aktif olarak katılmaktadırlar Pek çok kurum ve kuruluşun katıldığı bu çalışmalar sonucu ülke raporu hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Eğer gerekli görülürse sivil toplum örgütleri tarafından da alternatif rapor hazırlanabilecektir.

• 2001-2005 Master Programı

UNICEF'le birlikte 2001-2005 master programı hazırlanmıştır. Program esas olarak çocukların ve kadınların korunmasını içermektedir. Bu kapsamda oluşturulan etkinliklere çalışan çocukları ve kadınları ilgilendiren boyutu ile ÇSGB Çalışan çocuklar bölümü ve iş müfettişleri katılmaktadırlar.

• Çocuktan Çocuğa Eğitim Projesi

Bu proje UNICEF ve Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu çalışmalara da Bakanlığımız Çalışan Çocuklar Bölümü ve İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı katılmaktadırlar.

III.SEKTÖRLERARASI ÇOCUK KURULU

Sağlık Bakanlığı Koordinatörlüğünde oluşturulan sektörlerarası çocuk kurulu çalışmalarına Bakanlığımız 1992 yılından bu yana katılmaktadır. Halen müsteşar yardımcısı düzeyinde katılan toplantılarda çalışan çocuklar da dahil olmak üzere çocuklara ilişkin çalışmalar ilgili pek çok kurum ve kuruluşun katılımı ile sürmektedir.

IV. SEKİZİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI

DİE tarafından bu yıl sekizincisi hazırlanan beş yıllık kalkınma planında aile ve çocuk alt komisyonunda çocuk komisyonu ayrı rapor hazırlamıştır. Çocuk raporu 6 bölümden meydana gelmektedir. Bu bölümlerden biri olan çalışan çocuklar bölümü, ÇSGB Çalışan Çocuklar Bölümünün koordinatörlüğünde, TİSK, TESK, TÜRK-İŞ,HAK-İŞ, DİSK, TKV, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve öğretim görevlileri ile birlikte hazırlanmıştır. Raporda Sanayide, Kırsal kesimde, sokaklarda, ev hizmetlerinde çalışan ve fuhuş sektöründe kullanılan çocuklara ilişkin saptamalar ve çözüm önerileri bulunmaktadır

V.DİĞER ÇALIŞMALAR

• İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanlığınca, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin katılımıyla İnsan hakları kapsamında çocuk hakları tartışılmış ve çalışan çocukları da kapsayan rapor hazırlanmıştır.

• Üniversiteler, dernekler, yerel yönetimlerce yerel düzeyde çalışmalar yürütülmektedir.

• UNICEF'in de katkılarıyla özellikle sokakta yaşayan ve çalışan çocuklara ilişkin araştırmalar ve projeler yürütülmektedir.

• Çocukların madde bağımlılığına karşı korunmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

• Dernekler, meslek kuruluşları (barolar), yerel yönetimler, kamu kuruluşları, (Valilikler, Belediyeler, İçişleri Bakanlığı, SHÇEK, Sendikalar) Üniversiteler, Okullar

vb. konuyla ilgili duyarlık çalışmaları, araştırmalar yapmakta, merkezler açmakta, etkinlikler düzenlemektedir.

• 1998 Çocuk işçiliğine karşı küresel yürüyüşe de DİSK, Türk-İŞ, Hak-İş, TESK, KESK tarafından oluşturulan ittifak küresel yürüyüşün Türkiye bölümünü organize etmişlerdir.

• 2000 yılı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk bayramın kutlamaları çerçevesinde çalışan çocukların da bulunduğunu ve korunması gerektiğini vurgulamak üzere HAK-İŞ, TÜRK-İŞ, DİSK tarafından üç ayrı yerden başlayarak Kuşadası'nda sona ermesi planlanan ortak yürüyüş organize edilmektedir. Bu yürüyüşe TİSK ve TESK destek vereceklerini belirtmişlerdir.

Yukarıda sözü edilen tüm çalışmalar Bakanlığımız Çalışan Çocuklar bölümü tarafından izlenmekte gerektiğinde katkı verilmektedir.